РІК ЗАЛОЖЕНЯ 1893.
"СВОБОДА"
"LIBERTY"
виходить три рази на тиждень
вівторок, четвер і суботу,
видає
„УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ"
83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.
Всі листи, моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „SVOBODA".

СВОБОДА

ESTABLISHED 1893.
"SVOBODA"
("LIBERTY")
the Ukrainian Newspaper
published three times a week
Tuesday, Thursday and Saturday,
by Ukrainian National Association
at 83 GRAND ST., JERSEY CITY, N. J.

Урядовий орган Українського Народного Союза -- "SVOBODA" -- Official organ of Ukrainian National Association.

РІК XXV. ДЖЕРЗИ СІТИ, Н. ДЖ., второк 9-го жовтня 1917. Ч. 119. VOL. XXV. JERSEY CITY, N. J., Tuesday, October 9, 1917. No. 119.

КОНҐРЕС В КИЄВІ ТРИВАВ ЧЕРЕЗ ЦІЛИЙ ТИЖДЕНЬ.

Київ має бути постійним осідком „Ради народностий".

Керенський домагаєть ся безуслівно, щоби в правительстві були заступлені всі партії.

Большевики скликують всеросійський конґрес делеґатів всіх салдатських і робітничих рад.

Вісти з України.

—о—

УХВАЛИ КОНҐРЕСУ В КИЄВІ.

КИЇВ МАЄ БУТИ ОСІДКОМ „РАДИ НАРОДНОСТИЙ".

Телеґрама від Української Центральної Ради в Києві до „Свободи".

(Передрук дозволений за згодою редакції).

Київ, 29. вересня. — **Конґрес всіх народностий Росії, скликаний Українською Центральною Радою на день 21. вересня, покінчив свої наради вчера, то є 28. вересня.**

КОНҐРЕС ЗАЯВИВ СЯ ЗА УТВОРЕНЄМ ФЕДЕРАТИВНОЇ РЕПУБЛИКИ, ОСНОВАНОЇ НА ПІДСТАВІ АВТОМІЇ ВСІХ НАРОДНОСТИЙ РОСІЇ.

Треба передівсім піднести, що настрій на конґресі був дуже прихильний.

Конґрес, жадаючи, щоби будуча російська держава перемінила ся у федеративну демократичну републику, ухвалив, щоби провізоричне російське правительство покликало до житя „РАДУ НАРОДНОСТИЙ". ПОСТІЙНИМ ОСІДКОМ СЕЇ РАДИ, ЯКА МАЛА БИ ВВАЖАТИ, ЩОБИ УХВАЛИ СЬОГО КОНҐРЕСУ БУЛИ ПЕРЕВЕДЕНІ, БУДЕ ПРАВДОПОДІБНО КИЇВ.

В конґресі брали участь представники отсих народностий:

Білорусини (7 делеґатів), Грузини (2), Естонці (4), Лотиші (10), Жиди (11), Литовці (9), Козаки (10), Поляки (6), Великороси (3), Татари (10), Турки (5), Румуни (6), Українці (18), і др.

Представників польської народности приймила Українська Центральна Рада лише яко гостий, бо всі польські партії в Росії заявили ся за независимою польською державою.

Фінляндці своїх представників на конґрес не вислали.

Точний звіт з конґресу і ухвалені на нім резолюції виплаємо почтою.

Пресове Бюро
Української Центральної Ради.

Увага: Повисше наведена телеґрама, як се вказує її дата, була надана в Києві ще 29. вересня. До Злучених Держав прийшла вона допервa в суботу пополудни, то є 6. жовтня, отже з цілотижневим опізненєм.

Причиною сього спізненя, треба догадувати ся, є відносини, які під теперішну пору панують в Росії. З тої причини навіть урядові телеґрами з Петроґраду приходять в останних часах до Злучених Держав з кількадневним опізненєм.

В РОСІЇ.

Демократичний конґрес покликав до житя провізоричний парлямент.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. (Телеґрама спізнена). — **Демократичний конґрес ухвалив 531 голосами проти 241 утворити провізоричний парлямент, який сейчас по скінченю конґресу має розпочати свої засіданя. Засіданя новоутвореного провізоричного парляменту мають відбувати ся аж до скликаня установчих зборів.**

Провізоричний парлямент має складати ся з 305 членів. Між ними має бути 110 представників земств і міст.

Характер парляменту не є ще ясно означений.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **Характер нового провізоричного парляменту не є ще доси ясно означений.**

Часть делеґатів є тої гадки, **що парлямент, будучи лише провізоричним тілом, не може мати власти законодатної, але може бути лише тілом дорадчим.** Правительство не мало би бути відповідальне перед парляментом, але вважало би своїм обовязком від часу до часу подавати парляментови близші інформації про внутрішний стан в державі.

Инші знова делеґати жадають безуслівно, **щоби провізоричне правительство було зовсім відповідальне перед парляментом.**

Члени головного виділу демократичного конґресу ведуть з членами правительства в тій справі переговори, однак доси наради не довели до згоди.

Керенський грозить уступленєм.

ПЕТРОҐРАД, 6. жовтня. — Як се доносить орґан кадетів „Реч", **Керенський мав грозити, що зовсім уступить з правительства, коли би демократичний конґрес не згодив ся на його плян в справі утвореня коаліційного кабінету.**

„Реч" доносить дальше, що Керенський мав заявити, що плянований конґресом чисто соціялістичний кабінет, без представників всіх инших партій, **був би після його гадки великим нещастем для революційної ідеї в будучности.**

Троцький, провідник большевиків, грозить домашною війкою.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **„Росія стоїть нині в передодни домашної війни"**, заявив нині на засіданю демократичного конґресу **Лев Троцький, головний провідник Николая Леніна,** коли конґрес приймив був ухвалу проти твореня коаліційного кабінету.

„Буржуазія і пролетар, — говорив дальше Троцький — **станули проти себе готові до бою. Лише не знаю, чи перебране власти радою роб. і салд. депутатів відбудеть ся в порядку, чи прийме характер кровавої битви на улицях міста. В імени моеї партії я заявляю, що вона ніколи не посягне при помочи насильства по державну власть, але я остерігаю всіх тих, які хочуть заступити пролетареви дорогу до його цілковитої побіди, що маси не позволять обиджати своїх провідників та що маси є готові заняти у свою власть улиці і арештувати членів правительства, коли їх жаданя будуть відкинені".**

Виступ і промова Троцького на демократичнім конґресі були великою несподіванкою. Троцького вважають найзавзятійшим противником теперішного президента російського кабінету, Керенського. Виступ Троцького є тимбільше замітний, що якраз перед кількома днями Керенський грозив арештованєм Леніна, провідника большевиків.

Петроґрадська рада роб. і салд. депутатів скликує загальний конґрес делеґатів рад.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **Рівночасно з покінченєм нарад демократичного конґресу, петроґрадська рада роб. і салд. депутатів, невдоволена з нарад демократичного конґресу, ухвалила скликати всеросійський конґрес представників всіх місцевих рад.**

Можливість двох парляментів.

Загальне політичне положенє в Росії стало ще більше замотане через ухвалу петроґрадської ради. **Можна сподівати ся, що небавом будуть в Росії аж два парляменти** (парлямент, утворений на демократичнім конґресі, і парлямент, покликаний до житя делеґатами місцевих роб. і салд. рад). Оба парляменти будуть старати ся захопити власть у свої руки.

Правительство робить заходи, щоби як найскорше утворити новий коаліційний кабінет і в сей спосіб вияснити загальне політичне положенє в Росії.

Дотеперішні наради в Зимовій палаті безуспішні.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **Члени кабінету, заступники московського промислу і фінансових кругів, і пять селянських і салдатських депутатів, яко членів демократичного конґресу, відбули нині шістьгодинну нараду в Зимовій палаті в справі утвореня коаліційного кабінету.**

Наради не довели до жадного успіху. Вправді учасники нарад мають ще надію, що політичній кризі дасть ся ще запобігти, але представники правительства є песимістично настроені.

Наради відбували ся під проводом Керенського. Учасники нарад представляли цілу революційну Росію. Отсе по раз перший радили при однім столі представники селян і жовнірів з відпоручниками буржуазії, проти якої вони постійно виступали.

Московські делеґати, Кішкін, Коновалов, Третяков і Смірнов, — всі чотири міліонери — творили у своїх дорогих одежах і при своїй вічливій бесіді сильний контраст в порівнаню з делеґатами селян, які явили ся в селянській одежи і промовляли зовсім по просту.

Як доносять, московські делеґати рішучо домагали ся, щоби в кабінеті кадети одержали своїх представників.

Наради конґресу покінчені.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **Демократичний конґрес покінчив нині свої наради,** примивши резолюцію в справі утвореня провізоричного парляменту, який від завтра має розпочати свої засіданя.

Перед покінченєм нарад конґресу принято ще також резолюцію проти „заключеня скорого демократичного мира".

Мають надію на полагодженє кризи.

ПЕТРОҐРАД, 6. жовтня. — **Члени правительства під проводом Керенського відбули вчера конференцію з делеґатами партії кадетів, московських промисловців і відпоручниками демократичного конґресу.**

Наради тривали від 5. години пополудни до 1-шої години в ночи. Предметом нарад була справа складу нового правительства.

По многих бесідах прийшло до взаїмного порозуміня майже у всіх справах. Одинока справа, якої остаточно ще не вдало ся полагодити, се є справа зорґанізованя і характеру провізоричного парляменту і справа відповідальности провізоричного правительства перед тим парляментом.

По годині 1-шій в ночи делеґати ріжних партій відбули приватні наради, підчас коли члени правительства відбули також окреме засіданє.

В годину опісля відбуло ся знова спільне засіданє, на котрім Набоков предложив в імени буржуазії услівя, під якими вона є готова взяти участь в коаліційнім кабінеті.

Церетелі, відпоручник демократичного конґресу, промовляв за утворенєм коаліційного кабінету під услівєм, коли се буде відповідати жаданям сторони, яку він заступає, і коли на се згодять ся делеґати конґресу.

Конференцію відложено відтак на годину 1-шу пополудни. На сїй конференції мають бути предложені головні услівя угоди.

Терещенко взиває до приверненя сили держави.

ПЕТРОҐРАД, 6. жовтня. — **Міністер для загр. справ і заступник президента, Терещенко, промовляв на засіданю, жадаючи приверненя сили держави,** щоби російські делеґати, які 16. жовтня візьмуть участь в нарадах в Парижи, могли союзникам представити, що наша боева сила є відновлена та що хвальба нашою силою не є байкою.

„З приводу хиткого характеру конґресу, котрий одного дня годив ся з предложенєм міністра війни, а слідуючого дня оплескував внесенє большевиків, правительство є приневолене на 197 днів в 56 днях находити ся в стані кризи".

ПЕТРОҐРАД, 6. жовтня. — На нараді з представниками демократичного конґресу зложив Керенський отсю заяву:

„Зріст анархії, небезпека політичної руїни, яка заглядає державі в лице, надмірні жаданя ріжних ґруп і змаганя деяких кругів, щоби привернути давний режім, приневолюють набрати переконаня, що єдність і злука є конечні. **Лише злука буржуазії з демократичними елементами може вратувати державу".**

(Продовжене на стороні 3-ій).

Замкненє засідань конґресу.

Президент Вілсон дякує конґресови за його працю підчас останної сесії.

ВАШІНҐТОН, 6. жовтня. — З нагоди послідного засіданя президент Вілсон зложив нині конґресови подяку за його успішну діяльність підчас останної надзвичайної сесії.

„Конґрес відповів вимогам армії і фльоти в такий спосіб, — заявив президент Вілсон — **що дає повну запоруку на успіх зорyженої сили.**

„65-тий конґрес, який нині кінчить свої засіданя, заслугує на вдячність і признанє народу, якого волю і цілі після моеї гадки конґрес вірно перевів. Мусить ся піднести також, що конґрес свою тяжку задачу перепровадив відважно і розумно.

„Що найважнійше, конґрес не має найменьшого сумніву щодо настрою і рішучости цілого американського народу і відповідно до сього конґрес се вірно віддав. Таксамо віддадуть сей настрій і рішучість наші славні війска на поли битви".

„Побіда є зовсім певна", заявляє ґен. Першінґ.

КВАТИРА АМЕРИКАНСЬКИХ ВІЙСК У ФРАНЦІЇ, 6. жовтня. — В розмові з представниками преси ґен. Першінґ виступив острим словом проти діяльности прихильників мира і про-німецьких елементів в Злучених Державах, які ведуть аґітацію за миром, представляючи, що сила Німеччини є непобідима та що німецька боєва лінія не є до переломаня.

„Злучені Держави мають невичерпане жерело людий і военних матеріялів і можуть перевести так великий і сильний наступ, що переможенє Німеччини є зовсім певне, — заявив ґен. Першінґ. — **Про щось иншого ніж про славну побіду аліянтів годі й подумати.** Німці вже втратили тактичну перевагу, яку мали через три роки. Під ударами ґен. Гейґа уступають вони щораз більше назад. Помимо того, що вони на сході увільнили з приводу російської революції значні війска, щоби їх ужити на заході, німецькі війска мусять вести на цілім західнім фронті безнадійну оборону".

Першінґ і Бліс іменовані ґенералами.

ВАШІНҐТОН, 6. жовтня. — **Федеральний** сенат потвердив нині предложенє президента Вілсона в справі іменованя ґенерал-майорів, Першінґа і Бліса, ґенералами.

—о—

Рекрутованє до польської армії в Злучених Державах.

ВАШІНҐТОН, 6. жовтня. — **Департамент війни згодив ся нині на проект, предложений Поляками, жиючими у Злучених Державах, щоби відси рекрутувати жовнірів до польської армії, яку утворено у Франції.**

Рекрутованє до польської армії розпічнеть ся завтра заходами польського центрального запомогового комітету в Шікаґо, на чолі котрого стоїть звісний пяніст Падеревский, який нині у своїй відозві візвав всіх ненатуралізованих Поляків, щоби голосили ся в ряди польського леґіону.

„Нашої армії, — говорить ся у відозві — не жадає Франція, але її жадає Польща. Занята ворожими війсками Польща не є всилі вислати своїх синів, щоби вони бороли ся за її свободу. Ви є тут, славні сини сильного народу. У ваших руках спочиває честь і будучність Польщі".

Польські рекрути будуть відбувати вправи в місцевости Ніяґара он ді Лейк, Онтаріо (Канада).

Поляків-Американців, які є обовязані до американського війска і які мають до удержуваня родини, не будеть ся приймати до польської армії.

"SVOBODA" (LIBERTY)
the Ukrainian newspaper
published three times a week: Tuesday, Thursday and Saturday by Ukrainian National Association at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Established 1893.

JOSEPH STETKEWICZ, editor
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

ANDREW SAWKA, manager
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as second-class matter March 30, 1911, at the Post Office at Jersey City, N. J., under the Act of March 3, 1879.

SUBSCRIPTION:	ПЕРЕДПЛАТА:
to United States:	в Злучених Державах:
$2.50 per year	на рік $2.50
$1.25 per 6 months	на пів року $1.25
$1.00 per 4 months	на 4 місяці $1.00
to Jersey City and to foreign countries:	В місті Jersey City і за границю:
$3.25 per year	на рік $3.25
$1.75 per 6 months	на пів року $1.75
$1.00 per 3 months	на 3 місяці $1.00
Single copy 3 cents.	Поодиноке число 3 центи.

За кожду зміну адреси платить ся 5 центів.

Адреса: SVOBODA
83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Всі моні-ордери і чеки треба виписувати на адресу „Svoboda".
При висиланю замовленя належить долучити моні-ордер або чек.

Число телефону 498 Montgomery.

AMERICAN ASSOCIATION OF FOREIGN LANGUAGE NEWSPAPERS MEMBERSHIP LABEL

З біжучої хвилі.

Подаємо ось-тут лист епископа Нікона, який поміщено в київській „Новій Раді" і в якім епископ Нікон радить українській церкві відірвати ся від струхлявілої московської, так званої „православної церкви" і стати самостійною Христовою Церквою на землі.

Епископ Нікон пише:

Російська православна церква начеб то підіймає вії від віковічного сну і хоче пристосувати ся до нових вимагань віку. Всякому відомо — хто читає часописи — сучасне церковне безладє.

Як дитина спинаєть ся ходити і все надає, то мати всеж тішить ся, що буде час, коли дитина дійсно стане на ноги і ходити-ме. І той час невідмінно приходить.

Тепер тішать ся і надіють ся, що російська православна церква поборюванєм сьвятих канонів (церковних законів), арештами архиєреїв, запобіганєм ласки в оберпрокурора і „ленінцев"—нібито спинаєть ся на ноги. О, книжники і фарисеї!... Знаю я вас дуже добре і не вам поборювати й доптати канони та підводити і так вже струхлявілу церкву в наймичку для держави — ще більше ніж при старім ладі. Замісць того щоб оздоровити, прочистити і наблизити її до Христа, ви ще далі відійшли від Нього і даєте народови не хліб, а камінь; не науку Христа, не Церкву Божу, а свої вигадки і вигадки Львова і торговище для фарисеїв...

Дивую ся дуже, чому ся церква зветь ся православною? Що в ній лишило ся від вільної — без примусу — щирої, чистої, мирної, сьвятої науки Христа? Трухляві підніжки, котрі незабаром упадуть і задавлять „строителей", що підлабузнюють ся до нового вітру і нехтують сьвятими справами, — насильників, розпинаючих Христа!... Того „православія" далеко більше у „древне-православних".

І от, кохаючи над усе велику страждениицю Україну і знаючи, що духовенство України всеж далеко лучше, близше до народу і живійше, ніж великоруське, — я раджу українській церкві відділити ся від російської, так званої „православної церкви" і стати справжною Христовою Церквою на землі.

Тільки незалежна від російської українська церква зможе стати на своїм високім становищи і ясно сьвітити всім—тихим, невечерним, несторонничим сьвітлом. Тільки тоді вона зможе виплутати ся з обіймів „господствующей (пануючої), изуверской (безвірної) духовной власти" і дійсно стати високою; „довліющей" сама собі, відокремленою від держави сьвятою Христовою Церквою...

Юнаком, учеником Межевого Інституту, я мріяв про таку сьвяту церкву і я їздив по сьвятих місцях, шукаючи того благодатного сьвітла і Христових людий, про котрих читав у книжках. Був і на Афоні довгий час. Потім скінчивши духовну академію, — все роздавши — я щиро віддав ся праці на церковній ниві, не зважаючи на плевели та рогатки, які мені підставляли прислужники „власть имущих" на землі і служителі мамони... Я 25 літ неустанно боров ся, і тільки тепер все зрозумів і, зовсім, на віки розчарував ся в наших „Христових служителях" і у всій церковній духовній справі, котра уявляє з себе якийсь духовний уряд — очевидячки на зразок усяких инших урядів сьвітських — шкільного, зелізнодорожного та инших.

Довго — вагаючи ся сам з собою, я більше не можу вже терпіти. Глибоко розчарований, — до останного, отсе 1. (14.) серпня я знимаю з себе чин і монашество, — становлю ся, як і був, Миколаєм Миколаєвичем Безсоновом і на завсіди виходжу з того забрудженого уряду...

Скільки розбитих мрій і надій!

Але лучше бути малою людиною, та вірити у своє діло, ніж товкти воду у величезній діравій ступі і бути „великим".

Та от я вам і кажу се все, не шукаючи собі нічого, щоб ви знали, що ся дитина (російська православна церква) спинаєть ся, спинаєть ся, але ніколи, мабуть, не ходити-ме. — **Епископ Никон (Красноярський).**

ПОЛОЖЕНЄ В РОСІЇ ПРОЯСНЮЄТЬ СЯ.

По тижневи ріжних, часто навіть собі суперечних вістий показуєть ся, що в дійсности большевики потерпіли на демократичнім конґресі цілковите пораженє.

Вже перше голосуванє на конґресі виявило було, що большевики не можуть мати великої надії на побіду і на загарбанє у свої руки власти.. Навіть погроза, яку виголосив в імени большевиків їх головний провідник Троцький, не вплинула на зміну настрою серед делеґатів конґресу.

Ухвала, прийнята перед замкненєм конґресу, в якій конґрес заявив ся проти „скорого демократичного мира", вказує на цілковиту програну большевиків на конґресі. Розмірно невелике число голосуючих каже догадувати ся, що большевики при останнім голосованю зовсім участи не брали.

Коли з одної сторони нема найменьшого сумніву, що большевики на демократичнім конґресі не були всилі здобути переваги, то однак з другої сторони небезпека, яка грозила від большевиків, ще не зовсім проминула, але все це висить над теперішним правительством. Большевики приготовляють ся до нової боротьби зі своїми противниками і їх приготовленя вказують, що боротьба може бути дуже тяжка.

Большевики, видячи іменно, що на демократичнім конґресі їм не вдасть ся перевести свого пляну, постановили скликати безпроволочно новий всеросійський конґрес, в якім мають взяти участь лише відпоручники місцевих рад робітничих і салдатських депутатів. Догадують ся, що сей крок большевиків гадують ся, що сей крок большевиків має на цїли ще раз спробувати своїх сил, аби перевести плян, якого переведенє на демократичнім конґресі їм не вдало ся.

Небезпека зі сторони большевиків є тимбільша, коли візьметь ся під розвагу, що вони не виступили тепер до отвертого бою, як се заповідали, але виконанє погрози відложили на час, коли їх сили будуть ще більше зорґанізовані. Позістає лише тайною, котру хвилю вони виберуть собі за відповідну до свого виступу.

Правительство, розуміючи дуже добре грозячу йому небезпеку, робить тепер з поспіхом зусиля, щоби лише довести до порозуміня обі опозиції, а іменно: **представників умірковано соціялістичної демократії і представників буржуазії.**

Умірковані соціялістичні партії годять ся через відпоручників демократичного конґресу на утворенє коаліційного кабінету, але рівночасно домагають ся утвореня провізоричного парляменту, перед котрим кабінет був би відповідальний. Представники російської буржуазії поставили знова домаганє, щоби до нового кабінету війшли безуслівно також представники кадетської партії.

Члени правительства старають ся погодити обі сторони. Вправді дотеперішні наради не довели ще до успіху, всеж таки члени правительства мають надію, що переговори доведуть остаточно до згоди обох сторін.

На случай згоди треба надіяти ся, що будуча власть в державі буде поділена між кабінет і парлямент. Утворенє коаліційного кабінету і парляменту скріпило би значно силу правительства і усунуло би анархію та небезпеку, яка постійно грозить російській державі будьто зі сторони большевиків, будьто зі сторони реакції.

Успіх діяльности і сила нового кабінету та нового парляменту будуть однак залежати не лише від згоди обох опозиційних сторін, але також в неменьшій мірі від становища, яке новий кабінет і новий парлямент займуть супроти домагань, які поставили представники народностий Росії на конґресі в Києві. **Без прихильного їх полагодженя жадне російське правительство не буде сильне, а російська держава ніколи не буде свобідна від небезпеки, грозячої їй розкладом і розчленованєм.**

НАШІ ДОН КІХОТИ.

(Надіслана стаття).

Коли хлібороб поїде в поле орати і має вироблений плян: як він має орати, як обробляти поле, як і чим засівати ниву, — то з певностию й робота його буде хосенною та успішною. Без пляну, без знаня чоловік орав би, переорював би, сіяв би — і всьо було би без толку й хісна.

Всьо в проявах житя мусить мати якийсь певний напрямок, якусь певну здорову гадку, щоби дана річ чи підприємство стало ся загально хосенним.

Всьо в житю мусить мати в собі — як кажуть Американці — „бек бон", щось міцного, ґрунтовного, щоб від даної прояви не несло гнилизною або й прямо мертвеччиною.

Таксамо і в загально-народних проявах житя: чи то громадянства, товариства, часописи, чи й кождої людини зосібна.

Коли є на поготівлю той певний здоровий напрямок, тоді й житє людий іде вперед певно і в правдивім напрямі до наміченої цїли. Але коли люди йдуть потемки, куди і як попало, тоді й буває лиш одна карколомність та безхосенна затрата людської праці й енерґії. Тоді ми й буваємо мимовільними сьвідками боротьби Дон Кіхота з вітраками...

На таку „боротьбу" Дон Кіхота з вітраками є подібна теперішна „політика" о. Ардана з його компанією в часописи „Народна Воля".

Сердечні, цілком збанкротували й не знають, що з ними й дієть ся...

Останні сьвітові події, що відбувають ся на наших очах з калєйдоскопічною яскравостию, так несподівано виконали свій „атак" на них, що небораки цілковито стратили голову...

По правді кажучи, сі людці від „Народної Волі" майже від самого народженя свого на сьвіт божий, як видно, не мали й до нині не мають жадної політичної орієнтації; просто: ні риба, ні мясо... Вони ніколи не були ні націоналістами, ні соціялістами, ні радикалами, ані навіть щирими хуліґанами; але були і є рівночасно всім тим по трохи.

— Цигане, якої ти віри?

— А тобі якої треба?

Се є найліпша характеристика скрентонських панків, котрі дбають лиш о своє власне мізерне животінє, а не о народні справи.

Останними часами „політика" о. Ардана з його „Народною Волею" зійшла нарешті до того, що з неї вже ніхто й не сьмієть ся, але навпаки, всім, хто лише загляне до тої часописи, хочеть ся щиро заплакати та просити Бога, щоб Милосерний зглянув ся над біднотою душі сих нещасливих редакторів від „Народної Волі" та вділив їм хоч трохи розуму й чести, і то не задля них самих, але задля добробуту, братерства та згоди українського народу в Америці. Дав же Бог і ракови очи, хоч і не там, де слід; то чому ж і над редакторами від „Народної Волі" не міг би Всемогучий змилосердити ся?!

Взятиб їх, сердечних, посадити за „абецадло", тай навчити їх хоч не мудрости, то бодай елєментарної порядности людської; вщепити в них почутє встиду, самоповаги та сумлінности; навчити їх зачервоніти ся зі встиду за їх власні погані, нелюдяні вчинки, які вони витворюють на шпальтах „Народної Волї".

Перейшов отець Ваньо всілякі суплікації, теольоґію й рахунки, але встидати ся за свої ганебні вчинки не навчив ся сарака: „най — мовляв — робітники встидають ся, але не ми профанатори друкованого слова; не ми зі Скрентону"...

Котре лише число „Народної Волї" візьмете до рук, то воно є одна ціла банька з мила; все одні й тісамі безпідставні лайки, клевети та доноси на тих, що не є „парохіянами" о. Ардана та його скрентонської „катедри" — „Народної Волї".

В останнім числї „Народної Волї" „духовна" адміністрація о. Ардана підняла голосний „катедральний" крик протесту проти часописи „Свободи", що ся поважила ся спімнути скрентонській „парохії", що їх отець „каплан" збрехали на казаню про митрополита Шептицького, буцїмто він зістав польським проводиром, як про се писало ся в „Народній Волї".

Закидують „Свободі", що вона боронить митрополита Шептицького?!

Таж не було й потреби, панове Скрентонці, боронити митрополита Шептицького, а лише завважило ся, що ви, панове „парохіяни", від щирого серця збрехали. А що подібна гавкуча проява з вашого боку, яко Українців, була богато гірша від кацапських вибриків, то се зовсім не повинно вас разити, бо митрополит Шептицький є достойником української церкви в Галичині, а до сеї церкви, як вам звісно, належать всі члени „Руського Народного Союза".

Називаючи митрополита Шептицького „польським крульом", тоді як він ним не був і не є, але, як і попередно, є достойником української церкви в Галичині, — сим ви насьміваєте ся в підлий і штубацький спосіб з церкви членів „Руського Народного Союза" та пашквільно зневажаєте релиґійні почутя сих людий.

Кому ви сим хотїли прислужити ся? Чи не батюшкам збанкротованої царської місії в Америці?!

Встидно, панове, їсти хліб українського народу й рівночасно лїзти з ходаками в душу сього доброго народу!...

* * *

Що не писалиб, як не „політикувалиб" сі бідні людці, сі політичні недоростки від „Народної Волї", вони всьо мусять завершити клеветою-доносом. Така то вже їх натура!

В тім же числї „катедральної" часописи проборіца Ардана сі „політики" хвалять ся, що вони ні царови, ні цїсарови, ні кайзерови не служили, ані навіть з архипапою Макаріем в „політичні" коншахти не входили...

А почесний член скрентонського Союза, сей „товариш" швайцарський „делеґат", не заслав часом телеґрами до Николая помазанника? Чи не „нищив" він часом порогів у російських амбасадорів? А десять тисяч „темних" корон, що посунули ся з Австрії до Швайцарії делєґатови в лапети, хиба то були „рублї"? — Таж він ваш рідний та „почесний" так, як і ви самі!

Гей, клеветники, донощики, пінкертонці! Схаменїть ся та будьте люди! Заховуйте ся по людськи та не наносіть встиду нашому народови перед чужинцями!

Ви гадаєте, панове від „Народної Волї", що вас суд народний омине? — Ні, ціла мисляча Україна зза океану стежить за нашим житем тут на чужині й непідкупно осудить підлих донощиків та мучителів свого рідного народу!

Не уникнути вам справедливого й грізного осуду народного, на який ви вже віддавна заслужили своїми нелюдяними вчинками.

Схаменїть ся, ви наші рідні Ефіяльти-клеветники! Чинїть добро та будьте люди, бо лихо вам буде...

Не оминути вам судьби Юди...

В. Береговий.

Доля України.

(Лист Тимотея Старуха до редакції київської „Нової Ради").

Видко доля рішила, що пекольна драма европейської війни має відбити ся чи не найбільше на нашій нещасній українській землиці, і нема прикладу в сьвітовій історії, щоби котрий край так тяжко потерпів як наша галицька Україна. Всьо зруйновано, всьо розбито; нарід розбитий і розігнаний; одних вішали царські посіпаки, других вішали Мадяри, а земля вся перекопана і зруйнована. Спалені міста і села, а розбитий нарід гине по норах і ямах, і вже три роки як потоками кров ллєть ся по нашій земли і з болем серця кождий з нас мусить спитати: а колиж уже раз буде конець тому огидному пролитю людської крови?

Всі народи цілої Европи й Америки стали на тім становищи, що по сій війнї мусить зробити ся вічний мир, а ціль вічного мира тільки одна, а саме самоуправа та незалежність кождого народу

Тому ми, галицькі Українці, стоїмо на тім, що тільки тепер повинно ся всі українські землї злучити в одну вільну, незалежну українську державу. Ми ніколи не згодимо ся, щоби українську Галичину і нашу Холмщину забрала Польща, а українську Буковину щоби пожерли Румуни. Ми ніколи не відступимо нашого півміліонового українського народу на пожертє Мадярам. Чи знає вся Україна, що пів міліона українського народу в конституційній угорській державі не має жадних людських прав, що їм заборонено учити ся і молити ся на своїй рідній мові? В їх церквах заборонена наша гарна Служба Божа, а мусить ся служити на мадярській мові; в суді та у всіх урядах судять наших людий тільки Мадяри; наші люди мусять говорити й писати тільки по мадярськи.

В найтяжші часи нечуваного гнету і знущаня царського деспотизму в Росії над нашим народом ми, галицькі Українці, несли сьміло і високо наш український прапор, плекали і розвивали національну сьвідомість і за се мусїлисьмо зводити завзяту боротьбу з Поляками, царськими запроданцями, москвофілами та австрійським правительством.

То-ж тепер, коли має рішати ся доля всіх малих народів і коли всї народи бажають вічного мира, то в першій мірі, ми, яко з діда-прадіда демократичний український нарід, бажаємо і жадаємо вічного мира; хочемо зі всіми нашими сусідами жити в правдивій щирій людській згоді; не жадаємо нічийого права ані території, але і свого не дамо ані на один волос і уважаємо себе в повнім праві самі собою без жадних опікунів управляти. Отсе була, є і буде орієнтація галицьких Українців; иншої орієнтації за 30 літ моєї політичної праці я не чув і не знав.

Ми стоїмо рішучо і невідклично на тім становищи, що нашу принципіяльну національну справу всього українського народу має і мусить рішити тільки сьвітова мирова конференція і на тій підставі домагаємо ся заступників українського народу на сьвітовій мировій конференції, а маємо до того повне право, бо ми в тій страшній війнї понесли найтяжші жертви.

Ми в Галичині, плекаючи національну сьвідомість, завсіди були непевні, що станеть ся з Україною в Росії; ми бояли ся, що та панська неволя убє нарід і він забуде за свою сьвяту національну гідність. Яка-ж велика радість і нас галицьких Українців обняла, дивлячи ся на той стихійний рух національної сьвідомости тут на Україні. Весь нарід, як ті мурашки, горить роботою й орґанізацією. По всіх закутинах великої України закипіло національне житє.

Ми, галицькі Українці, хоч як тяжко покривджені російськими деспотами, вертаючи тепер з Сибіри на нашу любу Україну, радіємо, що можемо бути між Вами в тій так великій хвилї нашого національного відродженя і тішимо ся Вашими здобутками, бо все те для нас всіх, і бажаємо Вам як найкрасших успіхів в дальшій Вашій праці, бо Вашу працю уважаємо за добру, а в загальній нашій національній справі підемо всї солідарно разом до спільної мети — вільної і незалежної України.

Прошу приняти від мене найбільше пошанє.

Тимотей Старух,
український посол до австрійського парляменту і український посол до галицького сойму.

СКЛАДАЙТЕ ДАТКИ НА ЖЕРТВИ ВІЙНИ!

Нехай не буде між нами нїодного, який, співчуваючи з недолею наших братів в рідним краю, не поспішив би з підмогою на нещасні жертви війни.

Жертвуймо всї! Жертвуймо по можности як найбільше!

Всї виказы жертводавців і гроші треба посилати на адресу: Rev. E. Sydoriak, 42 Van Buren St., Passaic, N. J. Чеки і моні-ордери треба виписувати так: „Ukrainian Alliance of America".

Українська Рада в Америці.

Українська справа в Росії.

В попереднім числі „Свободи" була поміщена статя в анґлійській мові п. з. „The Ukrainian Question in Russia", яку ми передрукували з лондонського місячника „The Contemporary Review" (ч. 621, за вересень). Подаємо тут сю статю по українськи.

Вістка, що Українці стали ся дуже настійчивими в своїх домаганях за автономією, видала ся многим, не тільки в Анґлїї, але також в Росії, наче громом з ясного неба. Се здивоване є безперечно одним з найцікавійших політичних явищ нашого часу, бо длячого властиво таке здивоване має істнувати? Кождий, хто хотів інтересувати ся сею справою, знав добре ще довго перед війною, що український рух був одним з найсильнійших національних рухів у сьвіті, далеко сильнійшим ніж ірляндський рух в Злученім Королївстві (в Анґлії), чеський в Австрії або вірменський в Туреччинї. Хоч він може і не був такий гучний, завзятий або пристрасний як инші, то він не є меньше напружений і траґічний, а його величність можна собі уявити з того факту, що він дотичить не якоїсь-там горстки, але найменьше 30 міліонів населеня, яке жиє вкупі на території, що простягаєть ся від границь північного Кавказу до Карпат, та від побережа Чорного моря і рік Днїстра й Кубанї на полудни до жерел доплививів Днїпра на півночи.

Є богато причин сього незнаня українського руху. Одною з головних є факт, що Українець є з природи воплоченем терпеливости і мовчанки. Український селянини є напевно найменьше балакучою людиною в сьвіті. Вся російська література, що займаєть ся житєм полудневої Росії, є повна описів терпеливости і так званого „лінивства" Малоросів.

Але коли Українці стратили нарешті терпеливість і почали серіозно займати ся захованем свого національного істнованя, то їх діяльність могла розвивати ся енерґічно лише поза Росією, між тою частиною народу, яка жила під скиптром Габсбурґів — то є в Буковинї і Галичинї. В Росії їм були строго заборонені не тільки всі їх політичні змаганя, але навіть їх мова й инші національні признаки були недозволені і засуджені на цілковиту загладу. Російське правительство стануло на становищи, що українська мова або національність прямо не істнує. В розпорядженю щодо української справи, виданім 1863 р., ґраф Валуєв, тодішний міністер внутрішних справ, рішучо заявив: „Не було, нема і ніколи не буде" такої річи як українська національність і українська мова.

Аж до 1906 року не можна було друкувати в Росії, або спроваджувати із заграниці, жадної книжки, часописи або брошури, написаної по українськи. Коли в 1877 р. один київський професор віднїс ся до цензури з просьбою о дозвіл виданя граматики української мови, він одержав письменну відповідь, що „Не може бути дозволене друкованє ніякої граматики такої мови, яка мусить переставати істнувати".

Російське правительство не стрінуло ся з ніяким опором у своїх заходах в цїли знищеня українського руху — навіть з боку поступовців російської нації. Великороси, хоч би вони в своїх поглядах були великими свободолюбцями й поступовцями, думали дуже мало про так звані національні питаня. Вони глядїли на всї ті рухи малих національностий з мілою висшої ласкавости, уважаючи їх властиво реакційними й назадницькими та недостойними поступовійших часів. Після них національний рух був буржуазійний і недоторкаючий ся соціялістичного розуміня новітного суспільства. Деякі Великороси вияснили собі всі національні рухи на підставі російського досьвіду, уважаючи їх наслідувачів хижаками, тиранами, вузкоумами і сьвятцями. Задля того майже не звертало ся уваги на жаданя тих десяток міліонів своїх співгорожан, котрі так розпучливо чіпляли ся за свої старинні права і свободи.

Нарешті наспів день, коли тих національних жадань не можна було довше легковажити або їм опирати ся. Пан Керенський, голосом чоловіка, за котрим станула майже ціла держава, проголосив рівність братерства українського народу у великій федерації будучих автономних держав, з яких Росія має складати ся. А через сю декларацію він признає вповні окремішне істнованє Українців, істнованє дійсних ріжниць між ними і Великоросами, не тільки в значіню історичнім, але також в етноґрафічнім і фільольоґічнім.

Кождий, хто бував в українських провінціях в Росії, особливо в Полтавщинї, Чернигівщинї й Київщинї, відвідавши передтим такі середущі російські провінції як Москва, Ярослав, Калуґа й инші, не міг певно не замітити великих ріжниць у всїх зверхних обявах житя. Типи полудневої людности, хати селян, їх мова, звичаї й обичаї є такі неподібні до тих, які він бачив на півночи, що навіть мало спостеріґаючий мусить запримітити місцеві національні особливости. Подорожний запримітить відразу, що коли в середущих частях Росії є якесь відчужене між людиною і природою, якась здержливість межи домівкою чоловіка і її окруженем, то на Україні є якесь взаїмне зрозуміне, симпатія і глибока приємність. В провінції Калуґа він побачить село якесь опущене й понуре, без огородів біля хат, без цьвітів у вікнах, а самі вікна малі і рідко коли отворені, мов би мещканці боялися ся сонця й воздуха. На Україні є навідворот; там ледви чи знайдеть ся село, в якім хати не булиб окружені деревами і цьвітами; вікна виглядають весело і ясно завдяки краскам своїх варцабів і віконниць та своїх вазонків з цьвітами.

Але ті поверховні ріжниці, які могли би бути залежні лише від кліматичних обставин, мають далеко глибше значінє.

В середині минулого столїтя один визначний Українець, котрий був також великим російським гісториком, Микола Костомарів, написав незвичайно цікаву і наукову розвідку про дві російські народности, вказуючи великі ріжниці, які істнують між характерами Великоросів і Малоросів. Після сього признаного авторітету у Великоросів є, більший змисл державности, інтересів суспільности взагалї ніж у Малороса, котрий „є більше індивідуальний і персональний". „В натурі полудневого Росіянина — каже Костомарів — нема брутальної сили, нема почутя вирівнуваня клясових ріжниць; там нема політика, нема холодного обчислювача, нема рішучости стреміти до назначеної мети".

Визначною признакою в характері полудневої галузи була любов особистої свободи, а у великоруського племени — комунїзм (спільність). У полудневців було головне понятє, що злука між людьми повинна основувати ся на взаїмній згоді, а розлука на підставі обосторонного непорозуміня. Північняки думали, що коли союз зістав уже раз заключений, то він повинен бути постійний. Вони уважали се волею божою, а через те ся справа не могла підходити під людську критику. В публичних інституціях перший (полудневець) признавав лише духа, останний же (північняк) намагав ся дати йому тіло. В політиці — після Костомарова — полудневці творили лише добровільні товариства, які їм були конечно потрібні, а які ніяким чином не сьміли входити в розріз з їх незмінним правом особистої свободи. Великороси, навпаки, стреміли до сильного спільного тіла на підставі постійности і лучности. Полудневець осягнув федерацію, але не міг її як слїд порозуміти; північняк узискав єдність і створив сильну державу. „Полудново-російське племя — каже Костомарів — заєдно показувало себе неспосібним до монархічної форми держави. В старих часах се племя було пануючим на російській земли; але коли наспів неминучий час згинути або злучити сили, воно відступило перше місце племени великоруському. В останного є щось великанське, творяче; дух будівельности, змисл лучности; пованє практичного змислу, який знає, як переходити тяжкі часи; вибирати час на дїйство і зужиткувати сприяючі обставини. Сього бракує нашому полудново-російському племени. Його любов неограничености привела його або до стану розкладу спільних узлів, або до бурливих починів, які загнали політичне житє народу в сліпу улицю". Ось-такі є ті два російські племена, як їх представляє минувшість.

(Конець буде)

З РОСІЇ.

(Продовжене зі сторони 1-шої).

8.000 російських жовнїрів не хоче йти на боєвий фронт.

ПЕТРОҐРАД, 6. жовтня. — Телеґрама з Гомля (моґилівська ґубернія) доносить, що 8.000 жовнїрів не хотіло послухати приказу, щоби відійти на боєвий фронт. Окружені козаками жовнїри піддали ся.

Зелізничі робітники проголосили загальний страйк.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **З причини, що правительство ще й доси не полагодило справи підвишки платнї для зелізничих робітників, центральний виділ всїх зелізничих робітників ухвалив страйк на всїх зелізничих шляхах.**

Виїмок будуть становити лише поїзди військові і з воєнними матеріялами.

Президент Керенський звернув ся до робітників з проклямацією, щоби вони не спричиняли ще більше трудности державі та щоби ще кілька днів заждали, а справа буде корисно полагоджена. **Центральний виділ відповів, що в суботу в полудне минає реченець.**

Конґрес зелізничих робітників потвердив проголошене страйку.

ПЕТРОҐРАД, 7. жовтня. — **Конґрес зелізничих робітників потвердив страйк, проголошений центральним виділом,** і заявив, що страйк не противить ся інтересам держави, бо ваганє правительства, аби піднести платнї, мусить довести до прискореня анархії на зелізницях. Конґрес згодив ся на те, щоби через страйк довіз для військових цїлий не мав жадної перепони.

Воєнний стан в Туркестанї. — Робітники проголосили загальний страйк.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — **Російське провізоричне правительство проголосило в Туркестанї воєнний стан.** Заворушеня, які вибухли в минувшім тижни, приймають характер революції.

Яко протест проти висланя військ для здавленя революції місцева рада роб. і салд. депутатів в Ташкенті (столиця Туркестану) **проголосила загальний страйк всїх робітників.**

—o—

Фінляндія приготовляєть ся до проголошеня независимости.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 6. жовтня. — **Фінляндський сойм приготовив пляни для нового політичного режіму у Фінляндії.**

ПЕТРОҐРАД, 6. жовтня. — **Після донесеня Фінляндції утворили вже независиме правительство для Фінляндії.**

Президент Фінляндії має бути вибираний на протяг 5 років, вибори на президента мають бути безпосередні. Кабінет має бути відповідальний перед соймом.

Також є намір, щоби Фінляндія вислала своїх дипльоматичних представників до заграничних держав і зажадала також права до висланя свого представника на мирову конференцію.

Фінляндції надіють ся, що Росія по скінченю війни забере свої війска з Фінляндії і опорожнить кріпости.

Взивають Москалів, щоби опускали Фінляндію.

СТОКГОЛЬМ, 6. жовтня. — **Військовий комендант кріпости Віборґа візвав всїх Москалів, які жиють у Фінляндії, щоби опускали край.**

У своїй відозві звертає командант увагу на те, що у Фінляндії панує брак поживи, що російський рубель втратив тут свою вартість та що політичні й економічні трудности між Фінляндією і Росією значно погіршили ся, а ті відносини погіршать ся ще більше, коли би Фінляндія стала тереном війни.

У Фінляндії побідили соціялісти і злучена буржуазія.

ГЕЛЬЗІНҐФОРС, 5. жовтня. — **У виборах до фінляндського сойму віднесли побіду бльок злученої буржуазії і соціялісти.**

Загальний вислїд виборів представляєть ся, як слїдує: Шведська партія 6.304 голосів; **бльок злученої буржуазії 30.706 голосів; соціял-демократична партія 30.106 голосів;** партія аґрарна 2.621; партія христ. робітників 1.591 голосів.

—o—

Зрабовано посїлість ґр. Толстоя.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — Селяни зрабували земельну посїлість помершого ґр. Льва Толстоя в Ясній Поляні. Вдова по ґрафови звернула ся до міністерства внутрішних справ з просьбою о охорону.

100 жовнїрів згинуло в огни.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — Підчас огню, який вибух в Панаєвськім театрі, котрий був перемінений на військовий почтовий уряд і офіцирський шпиталь, згинуло около 100 осіб. Цїлий будинок згорів до споду.

Корнїлов наймає адвокатів з кадетської партії.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. Ґен. Корнїлов, проводир останної ворохобнї, просив трох визначних адвокатів, членів кадетської партії, щоби обіймили його оборону підчас процесу.

Ґен. Сухомлїнов буде відсиджувати свою кару в Петропавловській кріпости.

ПЕТРОҐРАД, 5. жовтня. — Провізоричне правительство сповнило просьбу жінки ґен. Сухомлїнова, позволяючи йому відбувати кару у вязниці в Петропавловській кріпости.

Жінка ґенерала подала у просьбі яко причину небезпеку, що на Сибіри її мужа могли би замордувати.

Керенського здоровлє лихе, але він має надію дожити освободженя Росії.

ЖЕНЕВА, 6. жовтня. — Президент Керенський написав сумний лист до свого давного тутешного товариша з университету.

У своїм листї признає Керенський, що його недуга, сухоти, робить лїпший поступ ніж російська революційна справа. Себе порівнує Керенський до сьвічки, горіючої з обох кінців. Його бажанем є вратувати державу. Керенський висказує надію, що може не вмре до часу, поки Росія не буде освободжена зпід німецького ярма і поки теперішна анархія не перемінить ся в дійсну російську демократію.

Решта писаня відносить ся до приватних справ.

—o—

НА МОРИ:

Боротьба між американським торпедовцем і німецькою лодкою.

ВАШІНҐТОН, 6. жовтня. — **Американські торпедовці затопили вже значне число німецьких підводних лодок.**

Нинї комітет для публичних інформацій подає перший опис боротьби, яка розіграла ся між американським торпедовцем і німецькою підводною лодкою.

Урядовий звіт подає отсей опис:

„Американський торпедовець завважав досьвіта німецьку лодку. Море було дуже спокійне. Лодка плила попід воду, лише періскоп виставав понад воду. В околиці находило ся велике число торговельних кораблїв.

„Підводна лодка була віддалена від торпедовця на яку милю. Вона плила рівнобіжно і в противнім напрямі ніж корабель. Нараз підніс ся в місци лодки стовп води, неначе би лодка вистрілила торпеду.

„В тій хвилї торпедовець змінив свій напрям на ліво і почав плисти всею парою в напрямі лодки. Рівночасно отворив він огонь на періскоп лодки.

„Коли торпедовець находив ся вже на місци, в котрім, як се вказували морські филї, повинна була находити ся підводна лодка, комaндант дав приказ стріляти в глиб води. Посїм підніс ся стовп чистої води до висоти яких 30 стіп понад поверхню моря.

„Торпедовець три рази стріляв у воду і за кождим разом підносив ся лише стовп чистої води, а се було знаком, що стрілянє не осягнуло свого успіху. Допера за четвертим стрілянем поверхня води вкрила ся верствою оливи і на поверхні води появили ся воздушні баньки. **Підводна лодка зістала правдоподібно поцілена і знищена.**

„Торпедовець ждав через якийсь ще час на місци, але не міг відкрити вже більше жадного слїду, який вказував би на присутність підводної лодки. **Цїла битва тривала 22 мінут".**

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ.

АМЕРИКАНСЬКІ ВІСТИ.

Конґрес Злучених Держав покінчив свої наради.

Перша сесія 65-го конґресу Злучених Держав скінчила ся в суботу (6. с. м.). Сесія тривала 188 днів і протягом того часу виповіджено війну проти Німеччини і ухвалено великі грошеві суми на перепроваджене сеї війни. Загальна сума, ухвалена конґресом, виносить понад 21.000,000.000 долярів, з чого 7.000,000.000 долярів призначено на позичку для аліянтів, а решту на потреби Злучених Держав.

Всіх австрійських горожан мають вилучити з таборів — так розпорядило міністерство війни.

З Кемп Мід, Меріленд, доносять 3. жовтня, що головна кватира дивізії одержала розпорядок з міністерства війни, щоби вилучити з 79. дивізії всіх ненатуралізованих ворожих чужинців. Таксамо розпоряджено вилучити всіх австро-угорських горожан, навіть тих котрі мають перші папери.

Сей розпорядок видано тому, що многі комісії знехтували права чужинців, особливо тих, що походять з Австро-Угорщини. Се стало ся головно в Пенсильванії, де до таборів забрано десятки австрійських горожан. І так забрано чужинців з Філядельфії Патсвіл, Маганой Сіти, Шенандоа, Лузерн і Сускегена кавнті. Чужинців вислано до таборів тому, що комісії не могли набрати потрібної скількости рекрутів.

Більшість чужинців працювала в копальнях.

Австрійські горожани заявили, що їх візвано до військової служби. Вони чули, що не слухати приказів було би не мудрою річию. Многі з них навіть не знали, що на підстав розпорядків міністерства війни їм прислугує право домагати ся звільненя.

Такі випадки зайшли в Філядельфії, де деякі комісії безоглядно висилали чужинців котрих в деяких дільницях дуже много.

Розпорядок міністерства наразі відносить ся лише до Австрійців, але також справа инших чужинців буде кінцево полагоджена.

З многих сторін наспіли до властий листи з донесенями що до війска покликано Українців зпід австрійського забору.

На підставі тих листів деякі робили відповідні заходи у компетентних чинників, щоби справу побору Українців зпід Австро-Угорщини уреґульовано.

Під впливом подібних заходів з инших боків міністерство війни розпорядило, щоби: 1) вилучити всіх Австрійців, котрі не є натуралізовані, себто котрі не мають других паперів; 2) зробити спис всіх австрійських горожан, себто тих котрі не мають паперів, а як мають, то тільки перші папери, а котрих забрано до таборіз.

У військових таборах є многі Українці: без паперів і з першими паперами. Тепер будуть переводити спис тих Українців. Нехай же кождий з них припильнує, щоби був у списі Українців зпід австрійського забору. Многі не будуть знати, що вийшов такий розпорядок з міністерства війни. Нехай же товариші, кревні, знакомі, родина, жінка, брат, сестра — нехай вони напишуть до табору лист з повідомленєм, що вийшов такий а такий розпорядок з міністерства війни у Вашінґтоні і що всіх Українців зпід австрійського забору будуть списувати й вилучити з дивізій, без огляду на те, чи хто брав перші папери, чи ні.

Сеї справи повинен кождий у власнім інтересі припильнувати.

Чужинецькі рекрути не розуміють команди.

Офіцири, які вправляють американських рекрутів в таборі Дікс у Райтставн, Н. Дж., заявляють, що їх праця має досить добрі успіхи. Мала би ще більші, коли би рекрути-чужинці розуміли їх команду, а то майже кождий рекрут-чужинець нічого не розуміє. Деяких рекрутів треба брати на бік і окремо поясняти їм команду.

Помер в 103 році житя.

В Ст. Джансбури, Вермонт, помер Ісаак Альдріх, проживши 103 роки. Оставив 97-літну жінку і 75-літного сина.

Програма соціялістичного кандидата на майора Ню Йорку.

Моріс Гілквіт, соціялістичний кандидат на майора Ню Йорку, заявив репортерови „Івнінґ Ворлд-а", що коли він буде вибраний на майора Ню Йорку, то його річию буде найперше постарати ся о інституцію, де убогі матери діставали би лікарську поміч перед і по уродженю дитини, а в деяких случаях постарати ся для них і о поміч матеріяльну. Постарати ся о міські захоронки, де пильнувало би ся в день дітий тих материй, які мусять працювати. Постарати ся о літні школи і о більшу скількість шкіл; постарати ся о більшу скількість учителів.

Коли Гілквіт буде вибраний майором, то він постараєть ся, щоби місто доставляло молоко бідним дітям, які (тепер) голодні мусять іти до школи. Постарати ся о кілька порядних парків, де перемучені у фабриках люди могли би відітхнути здоровійшим воздухом.

Гілквіт каже, що коли він буде майором, то буде старати ся, аби всі міські зелізниці, то є: трамваї, елевейтри і собвеї, перейшли на власність міста.

Російські товариства скликують спільну конференцію.

Відпоручники російських орґанізацій в Злучених Державах і члени російської амбасади виготовили плян скликаня ґенеральної конференції всіх російських орґанізацій в Злучених Державах. Між справами, які має полагодити конференція, є: лікарська і правна поміч для російських імігрантів, зносини російського посольства з російськими орґанізаціями і справа пашпортів на поворот російських імігрантів. Конференцію — як заявив амбасадор Бахметєв — скликуєть ся в цїли основаня тісної кооперації між російськими урядовими представниками в Злучених Державах і російськими орґанізаціями.

Нова політична американська партія називаєть ся „народною".

В Шікаґо, Ілл., почала ся конференція відпоручників пятьох ґруп: прогібіціоністів, проґресивних, соціял-демократів, самоподатковців і незалежних, які мають зорґанізувати одну спільну політичну партію під назвою „Народна Партія". Нова партія має іменувати свого кандидата на президента Злучених Держав при виборах в 1920 році.

В Злучених Державах було би отже вже чотири сильні політичні ґрупи: републикани, демократи, соціялісти і народовці.

Відобране почтових привілеїв „Новому Мірови".

В нюйорській соціялістичній ґазеті „Новый Міръ" (ч. 1.113, з 5. жотня 1917 р.) читаємо, що сїй часописи грозить відібране почтових привілеїв, то значить почтові власти хочуть відібрати їй „секенд клес меттер". Дійсно в 1.113-тім числї вже нема зазначено, що часопись має „секенд клес меттер", однак справа покищо, здаєть ся, ще не порішена.

„Форвертс" стратив „секенд клес меттер".

Нюйорський „Кол" доносить, що редактор жидівського щоденника „Форвертс" дістав з Вашінґтону завізване явити ся з ґенеральнім почтовім департаменті на переслухане в справі відобраня сїй часописи почтових привілеїв.

Від 2. падолиста почтова оплата листа буде виносити 3 центи.

Почтовий департамент у Вашінґтоні повідомляє, що з днем 2. падолиста 1917 року оплата почтових посилок буде підвисшена. І так вже в пятницю (2. падолиста б. р.) звичайний лист, який тепер коштує 2 центи, буде коштувати 3 центи. Виїмок творять лише листи місцеві і заграничні. Приміром хтось пише лист з Ню Йорку до Шікаґо, то мусить наліпити на нього 3 центову марку, але коли хтось з Ню Йорку пише лист до свого знакомого таки в Ню Йорку, то тоді наліплює на лист 2-центову марку. Також хто пише лист до Канади, той наліплює лише 2-центову марку.

Також оплата почтових карток зістала підвисшена. Хто тепер посилає 1-центову посткарту, той з днем 2. падолиста, буде мусів приліпити на 1-центову посткарту ще одну 1-центову марку, щоби оплата разом виносила 2 центи.

Данія, Норвеґія і Швеція жадають пашпортів від американських горожан.

Данія, Норвеґія і Швеція повідомили американське правительство через своїх амбасадорів, що відтепер кождий горожанин Злучених Держав, який хоче їхати до котроїнебудь із згаданих висше держав, мусить мати пашпорт від свого правительства.

За крадіж заслали до окопів; нова кара для жовнірів.

Судія Мулькін в Ню Йорку розбирав справу одного жовніра з 69. нюйорського полку піхоти, який в липни поповнив крадіж дорогоцінностий на суму 25.000 долярів. Судія видав вирок, що жовнір за сю кару має воювати в окопах на боєвім фронті.

Син хотів задушити маму.

В Лонґ Айленд Сіти, Л. Ай., заарештовано Ф. Брітона за злочин в намірі удушити свою маму. Брітон хотів, аби мама підписала письмо, після якого весь її маєток мав перейти зараз на сина. Колиж мама відказала ся від підпису, тоді син кинув ся до неї і хотів удушити її. Сусіди однак вирвали нещасливу матір з рук озьвіреного сина.

Упав з третого поверха і скінчив житє на місци.

Літ тому пару назад один Українець, працюючи в Бет Ко. в Брукліні, Н. Й., стратив там очи, за що дістав був від компанії пару соток долярів. Як лише дістав гроші, зараз жінка забрала їх і поїхала до Галичини, а чоловіка оставила з його старими родичами. Їх удержував він з того, що випросив у людий коло церков і по салунах. В суботу (6. с. м.) він встав рано о 5. годині і будив батька, щоби перевів його по місті. Але батько ще не хотів встати, тому нещасний син хотів сам помогти собі і зійти на долину. Та натрафив на вікно і через вікно з третого поверха впав на долину, відки люди забрали його вже неживого. — П. З.

ЗАГАЛЬНІ ВІСТИ.

Ґенеральний страйк в Австралії; кажуть, що се суспільна революція.

Нюйорська час. „Трібюн" пише, що ґенеральний страйк в Австралії, який вибухнув 2. серпня, а про який так мало телеґрами доси доносили, має тепер характер—суспільної революції. Зорґанізований пролетаріят стараєть ся загорнути власть у свої руки.

Страшна доля еспанських страйкерів.

З Мадриду доносять, що 5 членів комітету, який руководив ґенеральним страйком в Еспанії, засуджено на досмертну вязницю. Три инші члени дістали по 8 літ арешту, а два по 2½ року. Дві женщини увільнено. Справу рішав воєнний суд.

Нова революція в Мексику.

Щойно кілька місяців минуло, як в Мексику скінчила ся кількалітна революція, а вже донесено, що там вибухла нова революція проти правительства Каранци. Революцію почав ґенерал Порфіріо Ґонцалєс, колишний командант в армії Каранци. Ґонцалєс зорґанізував собі 800 повстанців.

Швеція протестує проти Анґлії і Франції.

Шведське правительство поручило своїм послам в Лондоні і Парижи передати протест англійському і французькому правительству проти забраня ними шведських кораблів. — Франція забрала 8, а Анґлія 2 шведські кораблї.

Наслідки гураґану в Японії.

Наслідком гураґану, який перейшов в понеділок (1-го жовтня) над Японією, згинуло 770 осіб, а 1.934 осіб тяжко або легко ранено. Сі цифри не обіймають жертв на мори. Буря затопила 1.047 кораблів ріжного типу і величини.

В Бельґії знищено 40.000 домів.

У виданій недавно бельґійським правительством „Синій Книзї" говорить ся, що наслідком війни в Бельґії знищено 40.000 домів.

В Ґватемалї сконфісковано німецьку ґазету.

Одиноку німецьку ґазету в републиці Ґватемаля (полуднева Америка), „Ель Універзо", власти заборонили видавати.

ВСЯЧИНА.

Місто, яке основано 6.000 літ тому.

В Швайцарії, в ціріхськім кантоні, лежать останки стариного міста, яке — після запевнень учених дослідників — побудовано ще 6.000 літ тому. Швайцарський учений, професор др. К. Гайм, заняв ся точнійшим розслідженєм сих старинних останків.

Продукция збіжа в Арґентині.

Арґентина збирає річно пересічно 192,000.000 бушлів збіжа.

Найшли кусник сосни зперед 515 літ.

Лісниче бюро в Портленд, Ореґон (Америка), одержало від одного чоловіка великий кусник сосни зперед 515 літ. Старий вік сосни пізнати по кількох наростах на корі і по місци, в котрім вона лежала. Лежала вона саме в тім покладї землї, якому числять понад 500 літ.

Лист 26 літ старий.

Генри Голен в Ґейнсвіл, Джорджія (Америка), одержав минувшого тижня лист, писаний до нього його сестрою 26 літ тому. Брат Голена взяв був той лист до кишені і, забувши відтак про нього, не віддав його свому братови. По якімсь часї він спродав своє убранє, а з убранєм пропав і лист. Тепер, по 26 лїтах, трафив ся якийсь добрий чоловік, що, знайшовши сей лист, доручив його властителеви. Голен сховав його яко цікаву памятку.

РУХ У ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗА.

РОЧЕСТЕР, Н. Й. Тов. „Вільні Козаки", від. 316, повідомляє всіх своїх членів, що місячний мітінґ відбудеть ся в четвер, 11. жовтня, вечером при 345 Ремінґтон стр. Товариство просить своїх членів, аби завчасу сходили ся на мітінґ, бо є дуже важні справи до обговореня. Суспендовані у вересни члени повинні вирівнати всі свої довги і повинні стати наново членами. Товариші! Дбайте самі про себе і не покидайте своєї найстаршої орґанізації! — Д. Федик, секр.

КАСОВИЙ ЗВІТ УКР. НАР. СОЮЗА

за місяць вересень 1917 р.

ПРИХОДИ:

Відділ	запл.	Відділ	запл.
1.	286.27	123.	19.77
2.	67.53	124.	42.46
3.	29.55	125.	27.99
4.	78.06	127.	67.09
5.	41.78	128.	24.34
6.	21.80	132.	72.21
7.	100.58	133.	156.94
8.	18.41	135.	17.49
9.	66.52	136.	72.48
10.	147.96	137.	32.49
11.	6.48	138.	19.33
12.	109.11	140.	10.10
13.	37.13	142.	86.43
14.	33.31	145.	15.90
15.	41.53	146.	214.82
16.	18.25	147.	125.91
17.	26.36	148.	14.06
18.	68.10	149.	63.92
19.	13.22	150.	11.26
21.	16.42	151.	49.44
22.	36.49	155.	174.07
23.	17.99	160.	67.12
24.	31.69	162.	20.02
25.	19.48	165.	92.75
26.	20.64	168.	105.93
27.	55.70	170.	162.76
28.	80.41	173.	31.39
29.	87.96	174.	34.40
30.	16.45	175.	48.52
31.	9.68	178.	15.80
32.	25.40	179.	72.19
33.	23.24	180.	16.34
34.	51.42	181.	28.08
35.	21.77	186.	71.15
36.	26.25	191.	58.58
37.	17.25	192.	53.45
38.	159.83	195.	26.52
39.	38.04	198.	13.03
40.	14.27	200.	39.33
41.	55.16	202.	18.21
42.	46.94	203.	35.23
43.	13.39	205.	19.26
44.	40.21	206.	48.94
45.	91.48	209.	84.68
46.	35.15	210.	25.67
47.	86.30	211.	46.44
48.	43.75	213.	114.43
49.	64.83	214.	13.68
50.	22.28	215.	31.50
51.	35.67	217.	164.45
52.	18.15	218.	152.42
53.	38.14	220.	48.98
54.	7.26	221.	163.76
55.	4.63	223.	76.12
56.	31.83	224.	17.92
57.	45.58	225.	74.98
58.	16.31	228.	22.28
59.	39.56	229.	98.91
60.	22.45	230.	65.89
61.	40.40	233.	34.87
62.	27.45	234.	83.50
63.	154.96	235.	71.68
64.	28.21	237.	81.52
65.	101.86	238.	12.80
66.	54.33	239.	117.27
67.	70.91	240.	18.71
68.	21.27	241.	29.08
69.	47.86	243.	48.60
70.	167.69	244.	19.95
71.	23.71	245.	39.22
72.	37.08	246.	17.74
73.	18.10	247.	96.89
74.	22.07	248.	58.36
75.	33.77	251.	41.56
76.	119.85	254.	57.12
77.	38.93	255.	44.84
78.	89.16	256.	18.52
79.	15.42	258.	18.92
80.	25.51	259.	81.95
81.	85.06	261.	20.02
82.	16.61	262.	15.32
83.	33.95	263.	9.63
84.	6.97	270.	83.78
86.	58.67	173.	36.39
87.	55.24	274.	35.62
88.	11.11	276.	129.54
89.	11.90	277.	30.54
91.	107.26	278.	37.18
92.	10.77	282.	65.76
93.	26.27	283.	45.80
94.	39.88	286.	27.53
95.	30.20	288.	54.53
96.	64.96	290.	22.78
97.	13.53	291.	26.41
98.	55.33	292.	74.16
99.	60.83	293.	11.07
100.	13.38	295.	59.84
102.	162.72	296.	67.02
103.	44.00	300.	169.44
104.	134.25	301.	79.97
105.	61.67	303.	11.01
106.	120.51	305.	17.45
107.	43.90	308.	44.15
108.	22.14	314.	11.81
109.	97.27	315.	34.12
110.	28.94	316.	92.52
111.	34.45	318.	33.59
113.	50.23	320.	57.56
114.	33.86	321.	41.13
115.	15.24	322.	19.92
116.	16.82	323.	25.31
117.	70.43	324.	46.78
118.	13.18	326.	54.28
119.	21.00	330.	95.18

Відділ	запл.	Відділ	запл.
332.	22.26	367.	36.75
334.	10.71	369.	85.99
336.	81.93	370.	44.31
338.	134.40	371.	31.14
339.	52.88	373.	9.68
341.	48.43	379.	99.90
342.	62.41	380.	21.49
344.	14.23	381.	19.54
347.	20.41	384.	77.63
349.	30.35	385.	22.80
350.	50.58	388.	64.22
351.	21.35	291.	28.78
354.	32.88	392.	8.57
355.	36.52	393.	21.19
357.	18.05	396.	35.92
360.	41.54	400.	47.23
363.	48.80	401.	23.93
364.	24.50	402.	11.13
365.	49.48		

Процент від морґечів	49.50
Процент від бондів	200.00
За діти членів У. Н. Союза	930.73
Рент від дому У. Н. С.	166.00
„Свобода" процент	59.63
Сирітські части:	
Гнат Окаль	600.00
Ілько Гряділь	500.00
Катерина Кучмій	75.00
Дмитро Лутик	200.00
Разом	16.106.11

РОЗХІД.

Посмертне по бл. памяти:

Гнат Окаль, від. 87	1.000.00
Іван Бойчак, від. 7	500.00
Ілько Гряділь, від. 305	1.000.00
Яків Качмар, від. 10	1.000.00
Орест Феціца, від. 291	1.000.00
Катерина Кучмій, від. 36	125.00
Дмитро Лутик, від. 292	400.00
Анна Гінда, від. 342	375.00
Василь Кладко, від. 213	500.00
Неопіля Кошлейчук, від. 350	500.00
Іван Закутинський, від. 83	200.00
Стефан Пухир, від. 7	200.00

Запомоги з фонду убогих:

Петро Предзімірський, від. 99	75.00
Петро Рак, від. 355	100.00
Анна Ноґа, від. 186	50.00
Петро Миськів, від. 233	50.00
Фелікс Перцель, від. 57	75.00
Іван Мудрий, від. 2	25.00
Гриць Павлюк, від. 301	50.00
Володимир Яськевич, від. 293	50.00
Василь Войтович, від. 106	25.00
Амброзій Гоїк, від. 295	25.00
Іван Фрич, від. 229	50.00
Гриць Шабатура, від. 53	50.00
Василь Шимчук, від. 255	50.00
Анна Куземка, від. 350	50.00
Павло Схаб, від. 206	25.00

Виплата з фонду сирітського по бл. п.:

Іван Сачко, від. 4	200.00
Ізидор Дзиґош, від. 13	471.90

Адміністраційні видатки:

Платня головних урядників	290.00
Платня помічника	75.00
Платня головного опікуна	65.00
Рент за вересень	30.00
Видатки офісові і адміністр.	101.43
„Свобода" за вересень	974.60
„Свобода" на просьв. видавн.	288.66
„Свобода" за друки	155.31
Засїдане голов. екз. комітету	119.78

Запомоги з фонду народного:

Зворотна стипендія для покінченя студій, Павло Гаврилів	200.00

ЗІСТАВЛЕНЄ.

Готівка з кінцем серпня	144.546.97
Прихід за вересень	16.106.11
Разом прихід	160.653.08
Розхід за вересень	10.521.68
Готівка з кінцем вересня	150.131.40

БІЛЯНС.

Стан чинний:

Готівка	150.131.40	
Морґечі	62.775.00	
Бонди	158.272.00	
Реальність	19.500.00	
Друкарня	23.850.00	414.528.40

Стан довжний:

Фонд посм.	176.906.00	
„ резерв.	114.538.89	
„ адмін.	33.102.87	
„ убогих	10.110.92	
„ народний	7.278.41	
„ сирітс.	72.571.31	414.528.40

Невиплачених запомог з кінцем вересня остає на суму $20.012.57.

Д. Капітула, гол. предс. У. Н. С.
А. Шаршонь, гол. кас. У. Н. С.
С. Ядловський, г. ф. секр. У. Н. С.

Марко Скритий.

З МИНУЛИХ ЮНИХ ЛІТ.

I.

Коли іду разом з тобою,
Всьо зло від мене геть щезає;
Здаєсь — всьо горе йде з водою
І я на ново оживаю.

Менї так приємно, коли ти візьмеш
Своєю рукою за руку мою,
Тоді то здаєть ся, що більше не зірвеш
Між нами кохане-любву.

А ще приємнійше, коли ти сідаєш,
Узявши за руку мене;
У моїх обіймах як ти умлїваєш,
Тоді моє горе вітер геть жене...

II.

Схиливши головку, вона ревно плаче,
Бо не добру вістку їй серце віщує:
Твій любий за морем далеко, далеко,
З дня на день тяженько-гіренько бідує.

Пощо треба було йому так блукати,
Коли міг він жити в рідній сторонї?
Коли міг він дома на хліб заробляти
Та булоб весело йому і менї...

III.

Поклін тобі, моя розкішна цьвітко,
Поклін тобі я шлю з чужини,
Бо чар коханя я пю ще кріпко,
Ще пю, впиваюсь видом калини.

Хоч менї тужно, хоч в очах хмарно,
Хоч давні мрії линуть з тугою —
Тебе люблю ще... Най буде марно —
Я таки жити хочу з тобою.

Таки бажаю з тобою бути
В одній хатинї, хоч би й чужій;
Разом з тобою хочу заснути
І в домовинї одній...

Прийми-ж поклін сей, бо се від мене,
Заховай в серці на днї;
Може в чужинї лекше стане,
Не буде тяжко менї...

IV.

Над западом сонце клонилось
І наступала тишина;
По темнім гаю ми ходили,
Я лиш один, лиш ти одна.

З широких лугів чути співи;
Свою головку ти склонила,
І ти не вірила в сумнїви,
Бо мене щиро полюбила...

А як назвем се, — може гнїв —
Що я в чужинї, а ти в краю
Й одно про друге ми не знаєм?
Та не смутись, моя дївчино,
Ти зацвитеш ще мов калина,
Ще ми зазнаєм любих днїв...

V.

Легенько вже клонить ся сонце,
Спочити бажає по труді важкім;
Я глянув тужливо в віконце,
Дивив ся і плакав потім...

Чужий се край, чужа земля
І чужі люди злосливі,
А там, а там... рідна моя...
Летять думки тужливі...

Я сам в кімнаті. Сїв при столї,
Глянув у серця руїни;
І так заснув. Снить ся менї,
Що прийшов лист десь з України.

І я зрадїв, став і читаю:
„Прийдь, миленький,
„До свого краю,
„Прилинь, серденько.

„Тут батько твій,
„Матїр кохана,
„Гай, соловій,
„Тиха альтана..."

Не дочитав (я пробудивсь), сльоза [полилась,
В очах стемнїло менї
Й я затужив... Вона-ж все снилась,
Все бачив її в снї.

Так, я прийду! Пожди хвилину,
Від днесь прийду за один рочок;
Ти нарви рож і розмайрину
Нам на вінчальний віночок...

КОНВЕНЦІЙНІ ПРОЄКТИ.

43.

В числї 112-тім „Свободи" є поміщений поклик до пп. делеґатів, вибраних на XIV. головну конвенцію, і до членів У. Н. Союза, щоби засилали свої проєкти і поправки статута У. Н. Союза до Статутової Комісії, яку назначив головний екзекутивний комітет, так, щоби згадана комісія могла предложити їх зі своїми увагами до порішеня делеґатам на конвенції.

Я проти сего не мав би абсолютно нічого, як би я жив в Австрії, або в царській Росії, а не будь-що-будь на вільній земли Вашінґтона, в демократичній републицї! Але коли ми жиємо в Америцї, в демократичнім краю, в котрім вільно свої гадки висказувати публично для добра своєї орґанїзації, то я не можу згодити з тим, що згадана комісія видала поклик, щоби проєкти і поправки статута посилати до комісії. Моя гадка є така. Щодо проєктів і поправок статута У. Н. С. щоби згадана комісія числила ся з загалом членів У. Н. Союза і кожде число „Свободи" переглянула, а там є досить мудрі проєкти конвенційні, і з того робити поправки, бо коли проєкти будуть друковані в „Свободї", то не лише Статутова Комісія може дещо вибрати зі згаданих проєктів, але й загал членів буде мати нагоду бачити, як власне проєктодавці хочуть повести свою орґанїзацію. Тож я раджу Статутовій Комісії, щоби свій поклик переміниила, а іменно, що всї проєкти аби були як найбільше друковані в „Свободї", а згадана комісія брала проєкти „Свободи". А як мало місця є в „Свободї" на проєкти, то викинути трохи оголошень (як вибір найцікавійших книжок і монольоґів), то я мишлю, що проєкти більше принесуть користи ніж згадані оголошеня.

А тепер кілька проєктів для Статутової Комісії У. Н. Союза:

§ 6. Власть законодатна У. Н. С. (а не сего Союза), де є сказано підвладний відділ, або член підвладного відділу, замінити словами „відділ У. Н. С." і „член від. У. Н. С." — взагалї, де є слово „підвладний", або „підвладні", викинути.

§ 7. Конвенція відбуваєть ся що три роки.

§ 24. Кошти подорожи делеґата до і з місця, де відбуваєть ся конвенція, як також денна дієта, мають бути плачені У. Н. Союзом.

§ Конвенційного предсїдателя вибирають делеґати, а не іменує головний предсїдатель У. Н. Союза.

§ 103. Додати: з процентом.

§ 146. Кождий член головного уряду щоби побирав денну дієту і кошти подорожи (не більше як $5.00 денно), коли він не побирає місячної платнї з каси У. Н. С. А котрий головний урядник побирає місячну платню, щоби побирав також денну дієту (не більше як $2.00 денно, на покритє готелю) і кошти подорожи.

§ 182. В сїм параґрафі є власне поміщені ріжні фонди. Я би-м від себе пп. Делеґатам і Статутовій Комісії радив, щоби фонди перемінити, а іменно: фонд адміністраційний побільшити з 17 центів на 22, а фонди убогих і резервовий знизити так, щоби на фонди платити в слїдуючий спосіб: а) на фонд адміністраційний 22 цнт.; б) на фонд убогих 3 цнт.; в) на фонд народний 3 цнт.; г) на фонд резервовий 7 цнт. В той спосіб зробить ся сильнійший фонд адміністраційний, а з фонду адміністраційного щоби виплачувало ся всякі адміністраційні видатки, як також подорож і дієту делеґатам на конвенцію. Отож коли ми з фондів других познимаємо, а додамо до адміністраційного 5 центів більше, то зробить велику суму! Я рахую в той спосіб: припустїм, наша орґанїзація щоб числила десять тисяч (10.000) членів, а кождий член заплатив по 5 центів більше до адміністраційного фонду, то би приносило до згаданого фонду місячно 500 долярів більше, а за один рік згаданий фонд виріс би до 6.000 долярів. А коли конвенція нашої орґанїзації буде відбувати ся що три роки (або чотири), то за чотири роки адміністраційний фонд виріс би округло до 24.000 долярів. Сї гроші були би на покритє коштів конвенції (подорожи і дієти делеґатів).

§ 183 змінити, щоби женщини принимати до кляс В і С т. є. на $750 і $1.000.

§ 184. Додати, щоби відділ можна зорґанїзувати із 6 членів.

§ 210 змінити так, щоби член мав повне право до свого посмертного по 6 місяцях, по 4 половину, по 2 одну четверту.

Се дуже непрактичне в нашій орґанїзації, що один урядник має два уряди, як гол. предсїдатель і опікун У. Н. М. Союза. І за то бере платню і за друге бере платню, хоч нема за що; пенсії беруть, чи є за що чи нї, так як би цїсарська родина.

Або друге! Наш головний уряд бачив потребу дати два уряди одному членови (гол. предсїдателеви) й за обидва уряди платити, але того не бачать, що в головнім офісї є два секретарі: фінансовий і рекордовий, щей до того помічник з платнею! Одним словом сказати, що тепер в головній канцелярії маємо трох секретарів на десять тисяч членів (вже разом з дїтьми), а що буде, як Бог допоможе, що наша орґанїзація виросте до 21 тисяч членів? То тодї нам буде треба 7 секретарів! Голов. уряд знає дуже добре, що помічник тодї був потрібний, коли наша орґанїзація мала 21 тисяч членів. Але коли У. Н. Союз по реорґанїзації потерпів і зменьшило ся число членів до несповна 7 тисяч, то чому головний уряд не відправив помічника? Тую роботу могли зробити два секретарі, а тії гроші, котрі помічникови заплачено за його працю протягом трох років, були би не зацвили в касї У. Н. Союза! Нинї тії гроші, котрі задармо виплачено помічникови (він тому не винен), були би в касї У. Н. С. представляли поважну суму! Таж зрахуймо пересїчно 60 долярів місячно, то за три роки та сума представляє 2.160 долярів! Я би-м просив пп. Делеґатів і Делеґаток, щоби на конвенції помічника секретарям знести, а на місце помічника назначити орґанїзатора, котрий заняв би ся орґанїзованєм нових відділів і членів.

І. Бойко,
делеґат 59 відділу У. Н. С.

44.

Відділ 223 У. Н. Союза у Вілксбери, Па., представляє під розвагу пп. Делеґатів отсей проєкт:

1. Конвенції мають відбувати ся що чотири роки.

2. Коли муж і жінка належать до У. Н. Союза, то тодї жінка щоби не діставала часописи. Тим зменьшить ся для дотичної жінки фонд, а через те богато женщин приступить до У. Н. Союза.

3. Коли, не дай Боже смерти чи на мужа чи на жінку, як належать обоє до У. Н. Союза, то щоби діставали з посмертного так як попередно, то є 400 долярів.

4. Щоби дїти родичів, котрі належать до У. Н. Союза, принимати до М. У. Н. С. від одного року житя.

5. Бувші члени, котрі стояли через свій вік в М. У. Н. С., то є від одного року аж до вісїмнайцятого, а вступають на дорослого члена, таким членам належить ся половина посмертного, то є 100 долярів.

6. Головні урядники не можуть побирати дієти, котрі мають місячну платню, окрім тих, що не мають платнї.

7. Коли головні урядники будуть побирати дієту, то на будучу конвенцію мають побирати також всї делеґати з головної каси У. Н. С.

8. Наш відділ пропонує, щоби на будуче головний уряд, коли має скликувати надзвичайне засїдане, то безуслівно має повідомити всї відділи У. Н. С., щоби всї відділи знали, чи є на що скликувати засїдане чи нї.

ЗА УРЯД БР. СВ. ІВАНА ХРЕСТИТЕЛЯ:
Николай Терефенко, предс.; Павло Гринчишин, кас.; Іван Малищак, секр.

Іван Спілка.

НА ЧУЖИНІ.

(Дальше).

Дома всі наші дуже зраділи, як почули про солону течію: сьміялись і плескали з радости в долоні.

— Гарно, ей Богу, гарно! — казав Микола. — А то вже несолоне мясо дуже обридло. Мені і самому думало ся, що тут десь повинна бути або вода солона, або солончаки, — такі місця, де є сіль в землі; бо тут є і лані і лосі, а сі зьвірі люблять солене.

— Ну, тепер, коли знайшли солону течію, то щоб не забаритись і соли здобути, бо і справді без соли зовсім якось погано — додала Галя.

На другий же день ми пішли до солоної течії, взяли з собою і котел і горщики, щоб там зварити й обід. Ми ішли туди на цілий день, бо кождому була там робота.

Прийшовши до течії, ми зараз же взяли ся за роботу: один робив осохи і вкопував їх у землю, другий рубав дрова, або варив страву. Петро і Василь — обидва дуже зацікавились, як се з води робить ся сіль. Як тільки розклали огонь і налили котел солоною водою, хлопці почали пильнувати кітла. Котел був накритий залізною покришкою.

— А не збіжить уся вода, як буде кипіти? — спитав Петро.

— Ні, вода кипіти-ме не дуже, а як розгніваєсь, то можна буде зняти на хвилину покришку — відказав я.

— Та як покришкою буде накрито, то нам і не видко, як там сіль робить ся — обізвав ся Василь.

— Я-ж кажу, що можна буде зняти тай подивитись.

Зачали варити сіль. За балаканєм не помітили, як і вода почала кипіти. Пара помалу піднимала покришку.

— Дивись, вже кипить вода! — обізвав ся Петро і взяв покришку.

До кітла усі підійшли. На поверсї води плавало щось біленьке, так наче сніг і хрещате, як сніжинки. Хлопці помітили, що сніжинки сї що далї то більше скулялись одна до другої, робили ся грубшими. Води у кітлї що далї то все меньше ставало, протеж сніжинок побільшувалось і вони навіть робили ся так наче тонесенький кусень леду. Як тільки вода вся кикипіла, на днї зістала ся сама сіль; вона була ще мокра, тож ми її вигорнули на мішок, на сонце. Потім знов налили котел водою і знов держали на огні, поки не википіла вся вода, а сіль висипали на мішок. Тут вона вже зовсїм висихала. Цілісінький день ми тільки варили сіль, вигортали її з кітла та сушили. У вечер ми вертались до дому, несучи оклунок соли. На другий день теж саме. Таким побитом за два днї ми здобули чимало соли.

VII.

Давно вже не було у нас хліба: ми найбільше годували ся мясом та стручками колючої акації. Та де його там і возьмеш! І нераз журили ся ми за хлібом. Отже незабаром зявив ся у нас і хліб. Правда, хліб сей був не житний і не пшеничний, та гарний і смачний. Стало ся се так. Пійшли ми раз з Петром на гору; тут побачили дерева, схожі на нашу сосну.

— Тату! дивіть ся, скільки тут оріхів — промовив Петро.

— А й справдї гарні оріхи. Індіяни печуть з сих оріхів хліб.

— Як се так? — здивував ся Петро.

— Та так: вилущують, розбирають, а зерна труть каменем і робить ся мука. Отсе й ми будемо так робити. Треба тільки назбирати більше. Се ми завтра всї прийдемо сюди та гуртом і возьмемо ся за діло, а тепер понесем до дому хоч трохи.

І ми заходили ся збирати оріхи.

Дома зраділи нашому гостинцеви і заходили ся кушати. Правда, Микола знав їх добре і теж казав, що з них можна печи гарний хліб.

На другий день ми, поснідавши, пійшли на гору. Микола запряг коня у невеличкий віз, що сам його зробив, і теж поїхав за нами.

На горі, як і вчера, під деревами лежало богато оріхів.

— Та й скількиж їх тут! — промовила Галя.

— На долї богато, а на деревах ще більше — додав Микола. — Ну, та ми збирати будемо тільки ті, що на долї, бо ті, що висять, еще зелені, а з зелених недобра мука, та вони і погано вилущують ся.

Лущити оріхи було легко, бо вони були доспілі. Так ми взяли ся до сеї роботи, що й не помітили, як прийшла обідна пора. По обідї знов за тусаму роботу, а на вечер ми вже були з повним возом оріхів.

— Тепер же нам сї оріхи треба бити, щоб ядра повиймати — сказав Микола — а я завтра поїду по камені. Я бачив біля річки на березї, аж туди геть у лїсї, камінє; там можна буде вибрати такий, щоб терти зерно на муку.

— Се значить, ти хочеш зробити ручний млин — обізвав ся я до нього.

— Атож; так як роблять се Індіяни.

Під обід другого дня Микола з Петром привезли два камені: один був великий і рівний, мов стіл, другий трохи меньший, теж з одного боку гладонький. Як ядра були вже всі вилущені, Микола заходив ся молоти; він клав їх на більший камінь і тер меньшим; так робила ся мука.

Через кілька днів після сього ми їли вже свій хліб. Тепер не нудно було їсти мясо: раз через те, що можна його було солити, а друге, що до нього був ще хліб.

Той день, коли ми вперше їли новий хліб, був для нас дуже радісний. Не меньше радісний день був і другий за ним. Ми придбали собі скотинку. Пійшли ми ще зранку з Петром в лїс, взяли з собою і рушниці; ми ніколи без них не ходили. Богато ми находились — аж ось почули якийсь стукіт.

— Що се воно таке? — спитав Петро.

— Не знаю, — відказав я — може зьвірі які бють ся. Чи не олені? Так наче рогами стукотять.

Ми тимчасом наближались до прогалин, відки виразно доходив нас голосний звук. Ми йшли обережно, щоб не сполошити зьвірів. Аж ось ми зза дерева побачили на прогалині зо шість штук оленів. Два з них, самі найбільші, били ся; вони так садили один другого рогами, що аж іскри падали і шерсть клаптями летіла до долу; вони падали навколїшки і знов схоплювали ся. Ми обійшли прогалину; я став над проходом, а Петро насупроти. Умовили ся ми так: перший стрілить Петро, олені злякають ся і кинуть ся на прохід, а тут я привитаю їх гостинцем. Так і зробили. А що ті четверо, що пасли ся, були близше до Петра, тай купка їх більша, то він і стрілив в сю купку. Всі четверо зьвірів кинулись до проходу. Тут і я почастував одного кулею так, що він на місци упав; остатні-ж три повернули геть і подали ся в лїс. Але ті два олені, що били ся, не втікали. Правда, вони вже не били ся, а стояли. Тільки чого їм стояти?

— Що се означає? — дивував ся я.

— Е, тату! — підбігаючи близше до них, закричав Петро — вони счепили ся так рогами, що ніяк не розплутають ся.

Я швидше побіг до оленів. „Добра штука булаб, як би взяти їх живцем", блиснуло у мене в голові, Справдї, незабаром ми побачили, що вони дуже міцно заплутали ся; ми поскидали з себе пояси і наложили їм на роги, щоби часом не розплутались і не втекли.

— Но, тут ми самі не справимо ся; треба комунебудь іти до дому, щоби Микола запряг коня та їхав сюди. Та мабуть ти і пійдеш — казав я Петрови: — та скажи, щоби взяв ужевок, пилу й сокиру.

(Дальше буде).

Читайте „Свободу" і приєднуйте їй нових передплатників!

ЧИ ВИ Є ПЕРЕДПЛАТНИКОМ „СВОБОДИ"?

КОЛИ ЩЕ СЕЇ ЧАСОПИСИ НЕ ПЕРЕДПЛАЧУЄТЕ, ТО ЗАЧНІТЬ ПЕРЕДПЛАЧУВАТИ ЇЇ СЕЙЧАС.

„СВОБОДА" є найбільшою зі всїх українських часописий в новім і старім краю.

„СВОБОДА" виходить три рази тижнево — у второк, четвер і суботу.

„СВОБОДА" подає цікаві новини американські і краєві, популярно-наукові розвідки, оповіданя і фейлєтони.

„СВОБОДА" також подає найдокладнїйші відомости з поля війни і з нашого рідного села та повіту.

ПЕРЕДПЛАТА ВИНОСИТЬ:

В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ:	
НА ЦІЛИЙ РІК	$2.50
НА ПІВ РОКУ	$1.25
НА ЧОТИРИ МІСЯЦІ	$1.00
ПОЗА ГРАНИЦЇ ЗЛУЧ. ДЕРЖАВ:	
НА ЦІЛИЙ РІК	$3.25
НА ПІВ РОКУ	$1.75
НА ЧВЕРТЬ РОКУ	$1.00

Звертаємо увагу, що на кредит нікому не висилає ся часописи.

Гроші належить висилати враз з замовленєм на почтовий або експресовий моні-ордер або в реджістрованім листї на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ЧИ ВИ МАЄТЕ НОВИЙ ЦІННИК КНИЖОК „СВОБОДИ"?

А може Ваші знакомі потребують? Ми вишлемо Вам даром.

Пишіть на адресу:

„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛИ З ДРУКУ ДАВНО ПОЖАДАНІ НАЙНОВІЙШІ

МОНОЛЬОҐИ

КНИЖОЧКА 1.
КУМА КАСЯ.
ВСЕ ЛИХО ЧЕРЕЗ БАБУ.
ФАКТОР СЛУГ.
ВСЕ ЧЕРЕЗ МАТРОНУ.
ПЕРЕХИТРИЛА.
ТОРГ О СЛУЖНИЦЮ.
ЦІНА ВСЬОГО 20 ЦЕНТІВ.



КНИЖОЧКА 2.
СОФРОН МОЧИМОРДА.
МОШКО ПЯВКЕС.
КЛОПОТИ СЕМЕНА.
ІЦИК КВАРҐЕЛЬДУФТ.
ЛИХА ЖІНКА.
ЦІНА ВСЬОГО 20 ЦЕНТІВ.

Замовлення і гроші посилайте на адресу:
„SVOBODA",
83 Grand St., Jersey City, N. J.

Друкарня „Свободи"

виконує

СТАРАННО, ДЕШЕВО І НА ЧАС ВСЯКІ ДРУКАРСЬКІ РОБОТИ,

як:

ТИКЕТИ, ПРОГРАМИ НА ПРЕДСТАВЛЕНЯ, БАЛІ І КОНЦЕРТИ.

НАГОЛОВКИ ДО ЛИСТІВ, КОВЕРТИ, ФОРМУЛЯРІ, КАРТИ КУПЕЦЬКІ І ВІЗИТОВІ.

КНИЖОЧКИ КОЛЕКТОРСЬКІ ДЛЯ ТОВАРИСТВ І БРАТСТВ.

СТАТУТИ, БРОШУРИ І БІЛЬШІ КНИЖКИ.

Вп. Урядники Відділів У. Н. Союза повинні звертати ся зі всякими друками до друкарні „Свободи".

„SVOBODA"
83 Grand St., Jersey City, N. J.

ВЖЕ ВИЙШЛА З ДРУКУ НАРОДНА ДРАМА ЗІ СПІВАМИ В ПЯТЬОХ ДІЯХ.

ОЙ НЕ ХОДИ ГРИЦЮ, ТА НА ВЕЧЕРНИЦІ!

СЯ КНИЖКА НАДАЄ СЯ ВПОВНІ ДЛЯ АМАТОРСЬКИХ ТЕАТРАЛЬНИХ ВИСТАВ. ДО ВІДОГРАНЯ ПОТРІБНО ВСЕГО 8 ЖЕНЩИН І 7 МУЩИН. — ЦІНА ЗА ПРИМІРНИК 30 Ц, ЗА 15 ПРИМІРНИКІВ $3.35.

Замовлення і гроші посилайте до:

„SVOBODA", 83 Grand St., Jersey City, N. J.